

Where did the Bima come from?

The shiur is kindly sponsored by:

Paula and Moish Weinstein in honor of the yahrtzeit of Paula's father **Mordechai Schachter, Mordechai ben Yechiel Mechil HaLevi**

and by

Allan Raskin in honor of the yahrzeit of his father **Sol Raskin**

Zelig ben Yitzchak

and by

Dr Lesley and Lia Honikman in honor of the birth of their grandson to Sholom and Aviva Goodman.

Halacha

1. TB Sukkah 51b

תניא רבי יהודה אומר מי שלא ראה דיופלוסטון של אלכסנדריא של מצרים לא ראה בכבודן של ישראל אמרו כמין בסילקי גדולה היתה סטיו לפנים מסטיו פעמים שהיו בה (ששים רבוא על ששים רבוא) כפלים כיוצאי מצרים והיו בה ע"א קתדראות של זהב כנגד ע"א של סנהדרי גדולה כל אחת ואחת אינה פחותה מעשרים ואחד רבוא ככרי זהב ובימה של עץ באמצעיתה וחזן הכנסת עומד עליה והסודרין בידו וכיון שהגיע לענות אמן הלה מניף בסודר וכל העם עונין אמן

It is taught in a *baraita* that Rabbi Yehuda says: One who did not see the great synagogue [*deyofloston*] of Alexandria of Egypt never saw the glory of Israel. They said that its structure was like a large basilica [*basileki*], with a colonnade within a colonnade. At times there were six hundred thousand men and another six hundred thousand men in it, twice

the number of those who left Egypt. In it there were seventy-one golden chairs [katedraot], corresponding to the seventy-one members of the Great Sanhedrin, each of which consisted of no less than twenty-one thousand talents of gold. And there was a wooden platform at the center. The sexton of the synagogue would stand on it, with the scarves in his hand. And because the synagogue was so large and the people could not hear the communal prayer, when the prayer leader reached the conclusion of a blessing requiring the people to answer amen, the sexton waved the scarf and all the people would answer amen.

ולא היו יושבין מעורבין אלא זהבין בפני עצמן וכספין בפני עצמן ונפחין בפני עצמן וטרסיים בפני עצמן וגרדיים בפני עצמן וכשעני נכנס שם היה מכיר בעלי אומנתו ונפנה לשם ומשם פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו

And the members of the various crafts would not sit mingled. Rather, the goldsmiths would sit among themselves, and the silversmiths among themselves, and the blacksmiths among themselves, and the coppersmiths among themselves, and the weavers among themselves. And when a poor stranger entered there, he would recognize people who plied his craft, and he would turn to join them there. And from there he would secure his livelihood as well as the livelihood of the members of his household, as his colleagues would find him work in that craft.

אמר אביי וכולהו קטלינהו אלכסנדרוס מוקדן מ"ט איענשו משום דעברי אהאי קרא) [דברים יז, טז](#) (לא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד ואינהו הדור אתו

After depicting the glory of the synagogue, the Gemara relates that **Abaye said: All of the people who congregated in that synagogue were killed by Alexander the Great of Macedonia.** The Gemara asks: **What is the reason that they were punished and killed?** It is **due to the fact that they violated the prohibition with regard to Egypt in this verse: “You shall henceforth return no more that way” (Deuteronomy 17:16), and they returned.** Since they established their permanent place of residence in Egypt, they were punished.

2. Alexandria: Forgotten Jewry, forgotten revolt, By ELI KAVON¹, JUNE 25, 2017 22:47

The greatest Jewish community in the ancient Hellenistic Diaspora was in Alexandria. In the Egyptian port city founded by Alexander the Great during his conquests of the known world in the fourth century BCE, 250,000 Jews were a significant part of the population by the Roman period in the 1st century CE. First under the rule of the Greek Ptolemies, then under Roman domination, Jews occupied professions from bankers to artisans. The Jewish intellectual elite adopted the genres of Greek literature – the epic poem, drama, the writing of history, the penning of the novella and philosophy – always writing in Greek but focusing on biblical and Jewish themes. In this highly acculturated environment, Jews did not assimilate but rather asserted their identity, especially when faced by the hatred of the Greeks when Rome ruled Alexandria. This animus would later lead to rebellion.

¹ <https://www.jpost.com/opinion/alexandria-forgotten-jewry-forgotten-revolt-497909>

3. Josephus, Antiquities 19.281-285

Tiberius Claudius Caesar Augustus Germanicus, high priest, and tribune of the people, ordains thus:— (281) Since I am assured that the Jews of Alexandria, called Alexandrians, have been joint inhabitants **in the earliest times with the Alexandrians**, and have obtained from their kings equal privileges with them, as is evident by the public records that are in their possession, and the edicts themselves; (282) and that after Alexandria had been subjected to our empire by Augustus, their rights and privileges have been **preserved** by those presidents who have at diverse times been sent thither; and that no dispute had been raised about those rights and privileges, (283) even when Aquila was governor of Alexandria; and that when the Jewish ethnarch was dead, Augustus did not prohibit the making such ethnarchs, as willing that all men should be so subject [to the Romans] as to **continue in the observation of their own customs, and not be forced to transgress the ancient rules of their own country religion**; (284) but that, in the time of Caius, the Alexandrians became insolent toward the Jews that were among them, which Caius, out of his great madness, and want of understanding, **reduced the nation of the Jews very low, because they would not transgress the religious worship of their country, and call him a god**: (285) I will, therefore, that **the nation of the Jews be not deprived of their rights and privileges**, on account of the madness of Caius; but that those rights and privileges, which they formerly enjoyed, be preserved to them, and that they may continue in their own customs. And I charge both parties to take very great care that no troubles may arise after the promulgation of this edict.

4. Mishna Torah, Hilchos Tefillah 11:1-3

Wherever there are ten Israelites resident, an edifice must be fitted up, where they can assemble for worship at each period of prayer. Such a building is termed a synagogue. The residents exercise compulsory powers on each other for the purpose of erecting a synagogue and purchasing a scroll of the Law (Pentateuch), the prophetic books and the Hagiography.

When a synagogue is to be built, the highest part of the town should be selected for the site, as it is said, "At the head of the noisy streets she [Wisdom] calleth" ([Proverbs 1:21](#)). The building is to be raised sufficiently high to overtop all the other courtyards of the town, as it is said, "To exalt the house of our God." ([Ezra 9:9](#)). The doors of the Synagogue are to be made to open only on the East side, as it is said, "And those who encamped before the Tabernacle eastwards" ([Numbers 3:38](#)). Within, a shrine is built to contain a scroll of the Law. This shrine is erected on the side towards which the people in that town turn when praying, so that when they are standing engaged in prayer, they will face the shrine.

In the centre of the building, a platform is erected, which the Reader of the lesson from the Pentateuch or whoever exhorts the people mounts, so that all the congregation may hear. The desk (*Tebah*) on which the scroll is placed (when reading the *Torah*) is set up in the centre, *In the centre of the*

כל מקום שיש בו עשרה מִיִּשְׂרָאֵל
צָרִיךְ לְהַכִּיֵּן לוֹ בַּיִת שֶׁיִּכְנָסוּ בוֹ לְתַפְלָה
בְּכָל עֵת תַּפְלָה וּמְקוֹם זֶה נִקְרָא בֵּית
הַכְּנֻסֶת. וְכוּפִין בְּנֵי הָעִיר זֶה אֶת זֶה
לְבָנוֹת לָהֶם בֵּית הַכְּנֻסֶת וְלִקְנוֹת לָהֶם
סֵפֶר תּוֹרָה נְבִיאִים וְכַתוּבִים :

כְּשׁוֹבְנֵין בֵּית הַכְּנֻסֶת אֵין בּוֹנִין אוֹתָהּ
אֶלָּא בְּגִבְהָהּ שֶׁל עִיר שְׁנֵאָמַר (משלי א
כא) "בְּרֵאשׁ הַמַּיּוֹת תִּקְרָא". וּמִגְבִּיֵּהִין
אוֹתָהּ עַד שֶׁתִּהְיֶה גְבוּהָהּ מִכָּל חֲצָרוֹת
הָעִיר שְׁנֵאָמַר (עזרא ט ט) "וְיִלְרוּמֶם אֶת
בֵּית אֱלֹהֵינוּ". וְאֵין פּוֹתְחִין פֶּתַח בֵּית
הַכְּנֻסֶת אֶלָּא בְּמִזְרַח שְׁנֵאָמַר (במדבר ג
לח) "וְהַחֲנִים לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן קִדְמָה".
וּבּוֹנִין בוֹ הֵיכַל שְׁמֵנִיחִין בוֹ סֵפֶר תּוֹרָה.
וּבּוֹנִין הֵיכַל זֶה בְּרוּחַ שְׁמֵת־פְּלִיִּין כְּנֻגְדוֹ
בְּאוֹתָהּ הָעִיר. כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ פְּנֵיהֶם אֶל
מוֹל הַהֵיכַל כְּשֶׁיַּעֲמְדוּ לְתַפְלָה :

וּמַעֲמִידֵין בִּימָה בְּאַמְצַע הַבַּיִת כְּדֵי
שֶׁיַּעֲלֶה עָלֶיהָ הַקּוֹרָא בַּתּוֹרָה אוֹ מִי
אֲשֶׁר אוֹמֵר לְעַם דְּבָרֵי כְּבוֹשִׁין כְּדֵי
שֶׁיִּשְׁמְעוּ כָּלֶם. וְכְשֶׁמַּעֲמִידֵין הַתְּבָה
שֶׁיִּשֵׁשׁ בָּהּ סֵפֶר תּוֹרָה מַעֲמִידֵין אוֹתָהּ

platform. its back towards the Shrine, its front facing the people.

בְּאֲמֵצֵעַ וְאַחֲרֵי הַתְּבָה כְּלָפֵי הַהֵיכָל
וּפְנֵיהָ כְּלָפֵי הָעָם:

5. Kesef Mishna, ad loc. Halacha 4

אבל בזמנים הללו שבעונותינו בתי כנסיות שלנו הם קטנים וכל העם שומעים יותר נוי הוא להיות לצד אחד מלהיות באמצע ואף ע"פ שעכשיו אין מעמידין הס"ת באמצע הבימה אפשר שנהגו כן לכבוד הזקנים וכבר כתבתי שלא הקפידה הברייטא על כך אלא הכל כפי המקומות, אך כשהתיבה אחוריה כלפי הקודש ופניה כלפי העם הביא הפסוק לראיה מותקהל העדה אל פתח אהל מועד כלומר ומשמ היה משה מדבר עמהם ומסתכל כנגדם ונמצא פניו כלפי העם ואחוריו כלפי הקודש אלמא צריך לחלוק כבוד לעם וכבוד העם הוא שיהא פני התיבה כלפי העם כנ"ל.

6. The Heichal, Bimah, and Teivah in Sephardi Synagogues, Bezalel Narkiss

44 SYNAGOGUE ARCHITECTURE; WARDROBE OF FUNCTIONARIES

synagogue. In addition to rabbinic sources, Rabbi Mordechai even cites archaeological evidence. He claims that on the Greek Island of Delos a synagogue from the time of the Second Temple was excavated, and its *bimah* was clearly in the center.

Next he reviews the opinions of the halachists who permit the change, beginning with Joseph Karo, the author of the *Shulchan Aruch*. Karo states that placing the *bimah* in the center is not required, and that in small synagogues it is more attractive to have the *bimah* on the side than in the center. A number of other halachists cited in the responsum agree with Karo.

Interesting is the reference to a number of synagogues which did not have the *bimah* in the middle. Among them are old and new synagogues in Italy and also some in Spain, such as the seven-hundred-year-old synagogues of Córdoba and Toledo. In fact, in the great majority of the Italian synagogues the *bimah* was at the end of the hall, on the west side, opposite the holy ark.

Why did later authorities reject Karo's view even though

Rav Yosef Karo shul in Tzefat

7. Shulchan Aruch 150:5

The door to the synagogue can only be opposite the direction that people pray in that city. That if they pray Westward, the door should be in the East, in order that they should bow from the entryway towards the ark that is in the direction they pray towards. Rama: Make the bimah in the middle of the synagogue so that when they stand to read the Torah, everyone can hear. And when the *Shaliach Tzibur* prays, he faces the holy. The seating arrangement is that the elders sit in front facing the congregation and everyone else sits in rows facing the holy and facing the elders (Tur).

אין פותחין פתח ב"ה אלא כנגד הצד שמתפללין בו באותה העיר שאם מתפללים למערב יפתחוהו למזרח כדי שישתחוו מן הפתח נגד הארון שהוא ברוח שמתפללין נגדו: הגה ועושין בימה באמצע ב"ה שיעמוד עליה הקורא בתורה וישמעו כלם וכשמתפלל הש"ץ פניו כלפי הקודש וסדר הישיבה כך הוא הזקנים יושבים פניהם כלפי העם ושאר העם כלם יושבים שורות שורות פניהם כלפי הקודש ופני הזקנים (טור)

8. Biur Halacha, Siman 150

באמצע בהכ"נ - כן מבואר ברמב"ם וטור ומנהג קדום הוא ומקורו במסכת סוכה נ"א ע"ב כמו שכתב הגר"א ובעו"ה באיזה מקומות פרצו מנהג קדומים זה והתחילו לעשות הבימות סמוך לארון הקודש מפני שרצו לילך בדרכי העו"ג כמו שעושין בהיכלות שלהן [שקורין טעמפיל] ויש לקרוא עליהן וישכח ישראל עושהו ויבן היכלות וכבר האריכו הפוסקים האחרונים בגנות האנשים האלה עיין בתשובת ח"ס סימן כ"ח ותשובת מחולת המחנים ותשובת אמרי אש:

History

9. Responsa Chasam Sofer, OC 28

His honor reached me, regarding the old synagogue in which the men of the congregation destroyed the sanctuary and expanded a new building to elevate the house of our Gd, and they wish to establish the platform where they read the Torah at the end of the synagogue, close to the aron hakodesh, and not in the middle as it was before. They say it makes the synagogue more beautiful and more spacious than if the platform were in the middle. He puts his pleasing soul into his question: Is it appropriate to change, or not?

Before his greatness all hidden things are revealed, and there is no need for him to seek counsel from one who wears a crown. He wrote well in citing the Rambam's explanation that we build the platform in the center of the synagogue so that all will hear equally, and so wrote the Tur and Rama, and one who would change has the lower hand....

Logically, I would say that we treat the platform, where we read the korbanot, like the altar – such that we circle it on Succot as they circled the altar – and that altar, where incense was burned, stood in the Beit haMikdash before the Aron, in the center of the room, aligned between the menorah and the shulchan as is explained in Rashi (Shemot 26:35), Talmud (Yoma 33b) and Rambam (Mishneh Torah, Hilchot Beit haBechirah 1:7). Since our platform stands inside, like that internal altar, it is fitting to center it in the synagogue to resemble the Beit haMikdash as much as possible, and not to change it in our mini-Beit haMikdash.

Even according to the Kesef Mishneh, who justified the practice of those communities, we do not have his justification. Our ancestors built that synagogue with the platform in the middle, indicating that this was a convenient way to make it audible to the whole nation. The community has not been reduced; just the opposite, it has increased. If so, then just the opposite – even had it been built

יקרתו הגיעני, וע"ד בהכ"נ ישנה שסתרו אנשי הקהל קדש והרחיבו בנין החדשה לרומם בית אלקינו ורוצים להעמיד הבימה שקורים בתורה בסוף בהכ"נ סמוך לארון הקודש ולא באמצע כמו שהיה מקדמת דנא באמרם שיהיה נוי והרוחה יותר בבהכ"נ מאשר תעמוד באמצע, ונפשו היפה בשאלתו אי שפיר דמי לשנויי או לא:

תשובה, לפני פר"מ נגלו תעלומות ולא צריך ליעץ במכתיר ויפה כ' דברמב"ם מפרש בונין תיבה באמצע בהכ"נ כדי שישמעו כולם בשוה וכ"כ טור ורמ"א בהג"ה ש"ע ס"י ק"ן וכל המשנה ידו על התחתונה.

האמנם בכ"מ כ' ללמוד זכות על איזה מקומות בארצותם שבנו הבימה בסוף בהכ"נ, וכ' דהם ס"ל דוקא בזמנם שהיה רוב העם ולא שמעו קול הקורא כי אם מהאמצע אבל בעו"ה בקהלות קטנות ואנשים בהם מעט ישמעו גם מהבימה שבסוף בהכ"נ ע"ש, והנה לא הראה כ"מ מקום מנ"ל להפוסקים שתעמוד הבימה באמצע בהכ"נ והוא ש"ס ערוך בסוכה נ"א ע"ב באנשי אלכסנדריא...

ומסברא אומר כיון שאנו מחזיקים הבימה שבה קורין פ' הקרבנות כמו מזבח שמפני כן מסבבים הבימה בחג הסוכות כמו שסבבו המזבח, ואותו המזבח שעמד בהיכל לפני ארון הקודש שהוא מזבח מקטר קטרת היה עומד באמצע הבית מכוון בין מנורה לשולחן וכפירש"י בפ' תרומה וכמבואר בש"ס ורמב"ם, ויען הבימה שלנו עומדת בפנים כמזבח הפנימי ע"כ ראוי להעמידו באמצע בהכ"נ לדמותו לבהמ"ק בכל האפשרי ואין לשנות במקדש מעט שלנו:

אפילו להכ"מ דיהיב טעמא לזכות אותן הקהלות מ"מ אנו אין לנו, כי הלא אבותינו שבנו בהכ"נ הלז בנו אותו באמצע ש"מ כך היה נוח להם להשמיע לכל העם, ותלי"ת לא נתמעטו הציבור אדרבא נתרבו תלי"ת וא"כ אדרבא אפילו היה נבנה בראשיתה בסוף

<p>at the end of the synagogue because they were few in number, now there would be a need to build it in the middle, without a doubt. In any case, Gd-forbid to change from what was... and the rule is that the new is prohibited everywhere. His greatness's place should be remembered for the good, to protest powerfully to establish the matter on its foundation, and this entire nation will arrive in its place in peace.</p>	<p>בהכ"נ כיון שהי' מועטים צריכים עתה לבנותה באמצע בלי ספק ועכ"פ חלילה לשנויי מאשר היה: והכלל החדש אסור מן התורה בכל מקום ופר"מ מקומו מוזכר לו לטובה למחות בחזקת יד להעמיד הדביר על מכוננו וגם כל העם הזה על מקומו יבוא בשלום, ואחתום בברכה א"נ דש"ת פ"ב יום ג' ז' אדר תק"צ לפ"ק; משה"ק סופר מפפד"מ</p>
--	--

10. Responsa, Igros Moshe OC II:42

בדבר בימה שאינה באמצע כ"א אדר ראשון תשי"ט. מע"כ ידידי מוהר"ר נחמן מאיר בערנארד שליט"א רב בעיר וויטשיטא, קענזעס (Wichita, Kansas).

בדבר בימה באמצע ודאי יש לעשות באמצע אבל לענין להתפלל בביהכ"נ שלא עשו באמצע איני רואה לאסור, ומה שאומרים שבאונגארן אסרו לא ידוע זה בברור ומסתבר שהיה זה רק במקומות ההם שעשו זה בשביל רעפארם כי במקומות ההם היה זה מהתחלות מעשה הרעפארמער הרשעים אבל במקומות אחרים שאין כוונתם בשביל רעפארם אלא בשביל שיהיו יותר מקומות ועוד טעמים כאלו אין לאסור מלהתפלל שם, כי אין זה מעיקרי דיני קדושת ביהכ"נ אלא כדי שישמענו כל המתפללים קריאת התורה כמפורש ברמ"א סימן ק"נ וכן הוא ברמב"ם פי"א מתפלה ה"ג והכ"מ מיקל אף לכתחלה בבתי כנסיות קטנים להיות לצד אחד בשביל נוי עיי"ש, ולכן אף שודאי לכתחלה צריך להשתדל שיעשו הבימה באמצע שלא לשנות ממנהג כל מדינותינו, ועיין בחת"ס או"ח סימן כ"ח שנתן עוד טעם חדש מסברתו במה שצריך באמצע ואף שאין טעמו מוכרח מ"מ לכתחלה יש ודאי לחוש לדבריו אבל לענין לאסור להתפלל גם לטעמיה אין שום מקום, ואם האמת כהשמועה שאסרו באיזה מקומות היה זה רק הוראת שעה במדינתם בשביל הרעפארמער ואם יש שני בתי כנסיות באחד הבימה באמצע ובאחד בצד אחד יש לקבוע מקום תפלתו בביהכ"נ שהבימה באמצע שהוא כהראוי והגון...ידידו, משה פיינשטיין.

11. Liturgical Innovation and Spirituality- Trends and Trendiness, Judith Bleich

The attitude, generally adopted by Orthodoxy today, is best reflected in two responsa authored by R. Moses Feinstein.¹⁴⁷ R. Feinstein rules that, in building a synagogue structure, the *bimah* should be placed in the center but that failure to position the *bimah* in the center does not invalidate a synagogue as a place of prayer. In a comment placing the issue in historical perspective, Rabbi Feinstein adds that the stringent attitude ascribed to certain Hungarian rabbinic authorities who forbade prayer in a synagogue in which the *bimah* was not located in the center was based on a "*horaat shaah*," an *ad hoc* temporary ruling, as a means of stemming the tide of Reform.¹⁴⁸ The *bimah* controversy is an instance in which a comparatively minor halakhic matter assumed exaggerated significance and, as a focal point of ideological controversy, became the banner around which the opposing forces arrayed themselves.

ESZTERGOM, HUNGARY

Mattias Church, Budapest Hungary

Logic Behind the Bima in the Middle

12. Responsa Meishiv Davar I:Siman 15

ע"ד אשר עלה על רצון אנשים אחדים מעדתו להעתיק הבימה שבהכ"נ הגדולה הבנויה באמצע ולהעמידה סמוך לאה"ק, הנה מלבד אשר כל חדש אסור ומה גם בבהכ"נ מקום אסיפת המון רבה אין זה אלא לרועץ וגם לחורבה, דיש כמה אנשים אשר לא ניתן לדעתם להבחין בין קלה לחמורה ובהתפעלות על שינוי קל יגמרו ואמר שנשתנה חלילה התורה, הוסר משוכתה והיתה ח"ו לבערה. מלבד כ"ז נראה לי גם לפי הדין אסור לשנות בכמו אלה. הן אמת שמרן הכ"מ (פ"א מהל' תפלה) כתב דבמקומות שבתו כנסיות קטנים וכל העם שומעין יותר נוי הוא להיות הבימה מצד א' מלהיות באמצע, וכן הוא מקום לומר במ"ש הרמ"א אר"ח (סי' ק"ל) בזה"ל ומעמידין בימה באמצע ביהכ"נ שיעמוד עליו הקורא בתורה, וישמעו כולם עכ"ל. ולפי"ז הטעם אפשר לומר דבסור הטעם יכולין לשנות המנהג, אבל כשנדקדק לשון הרמב"ם ז"ל בזה אינו כן

וז"ל ומעמידן בימה באמצע הבית כדי שיעלה עליו הקורא בתורה או מי אשר אומר עליו לעם דברי כבושין, כדי שישמעו כולם, וכשמעמידן התיבה שיש בה ס"ת מעמידן אותה באמצע כו' ופי' התיבה כבר כתב מרן הל"מ שהוא השלחן שהס"ת מונח עליו ופי' באמצע היינו באמצע הבימה וע"ז לא נתן הרמב"ם טעם כלל וכי בשביל שהיא סמוכה מצד אחד יותר מעט כפי רוחב הבימה אינה נשמעת לצד השני אלא ודאי טעם אחר יש בזה, שקרה"ת יהיה מכוון נגד ההיכל וכאשר יבואר ... וגם יש לדעת דעיקר הטעם כדי להשמיע לכל בני הכנסת לא שייך כ"כ לקה"ת שהרי לא עשו בימה לכ"ג בעזרה ביוה"כ כמו שעשו בימה למלך שקורא כדי להשמיע לכל בני העזרה ... ועיקר הטעם שקריאת התורה צריך להיות באמצע ביהכ"ג, נראה משום דהשולחן שקורין עליו הוא במקום מזבח שבעזרה כמש"כ הגר"א ז"ל בסי' תר"ס דמש"ה אנו מקיפים בלולב את הבימה, וס"ת שעליו כמו שהיו מקיפין את המזבח בעזרה, וכן אנו נוהגין לאחוז ס"ת בשעת תקיעת שופר על הבימה, כדי שיהיה כעין תקיעת חצוצרות על הקרבת הקרבנות על המזבח, ומיום שחרב ביהמ"ק אין לנו מגין ומעלה זכרונות לטובה כמו התורה והיא עמידתנו והיקום אשר לנפשנו ואומתנו בקרב פזורינו ואנו מצטיינים בה כמו בביהמ"ק לפני...מעשה כמו שהמזבח היה עומד הרחק מקה"ק ומכוון נגד הארון שהוא באמצע ההיכל לר' יהודה בפ"ק דיומא (ט"ז) כך עלינו להעמיד את השולחן רחוק מן הארון ומכוון נגדו, זהו הנראה לכוון בדעת מאור עינינו הרמב"ם ז"ל, ואח"כ מצאתי גם בחתם סופר או"ח (סי' כ"ח) שכתב כן :

ואיך שהוא יש טעם נאה ומתקבל על הלב למנהגנו ותו אם ישתנה הבימה יבוטל הקפת הלולב אשר זה מבואר בש"ע שנצרך להקיף בהלולב את הבימה, ושינוי זה יגרום לכמה שינויים לפוגת לב, ואני תפלה לנורא עלילה שינצור סגולה, מלנטות מן המסלה, כנפש העמוס בעבודה...נפתלי צבי יהודה ברלין

13. Hegyonei HaParsha

**במנחת יצחק (שם) הביא טעם נוסף לבימה
באמצע על פי מה דאיתא במנחות
צח, ב דהפסוק "אל מול פני המנורה יאירו
שבעת הנרות" (במדבר ח, ב) מלמד שהיו
מצודדין פניהם כלפי נר אמצעי, ואמר ר' נתן
מכאן שאמצעי משובח, עיי"ש.**

14. Chofetz Chaim al HaTorah, Bamidbar

במדבר
ונסע אהל מועד מחנה הלויים בתוך המחנות (ב' יז).
מכיון שהתורה מונחת בארון שכאהל מועד, צריך האהל מועד להיות תמיד, "בתוך" המחנות, באמצע, לא קרוב ביותר לאחד ולא רחוק ביותר מהשני, כמו שהכיסה באמצע בית הכנסת, וכמו שעין החיים היא נסוע, "בתוך" הגן, כתרנוסו בסציעות גינתא. גם התורה היא עין חיים, והכל צריכים להתרכז ססביכה והיא בתוך, ואתיא כס"ד כעין תיבה היו מהלכים.
ויען כי תוצאות חיים מהלב, לכן מקומו באמצע הגוף, ושולה הדם, הוא הנפש, לכל אברי הגוף בשות, וכולם יונקים מסנו, ומכל משמר נצוד לבך א).
(עין בס' בראשית. עה"כ ועין החיים בתוך הגן, ובפ' תרומה עה"כ ועשו ארון עצי שטים)

15. Rav Schachter on the Siddur

Likewise, the sefer Shulchan HaKri'ah (Yalkut David 7:1), based on the Zohar (Parshas Vayakhel, 206a) and Kisvei HaAri z"l, explains that just as the Torah was given from the top of a mountain, the Torah should be leined from a bimah that is elevated above the floor level of the shul. The listeners should be in a lower position, as Bnei Yisrael were positioned at the foot of the mountain, with the ba'al kri'ah, acting as a shali'ach of Hashem, above. The oleh represents Bnei Yisrael, since he accepts the Torah, and the gabbai takes the place of Moshe Rabbeinu, the intermediary between Hashem and Bnei Yisrael. [In a Beis HaMidrash, since the entire room is used for limmud haTorah and is therefore considered like the top of the mountain, an elevated platform for the bimah is not necessary.]

16.TB Taanis 31a

אמר עולא ביראה אמר רבי אלעזר עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות מחול לצדיקים והוא יושב ביניהם בגן עדן וכל אחד ואחד מראה באצבעו שנאמר) ['ישעיהו כה. ט](#) (ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו ויושיענו זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו :

The tractate concludes with a statement related to the topic of dancing. **Ulla** of the city of **Bira'a** said that **Rabbi Elazar** said: In the future, in the end of days, **the Holy One, Blessed be He, will arrange a dance of the righteous, and He will be sitting among them in the Garden of Eden, and each and every one of the righteous will point to God with his finger, as it is stated: "And it shall be said on that day: Behold, this is our God, for whom we waited, that He might save us. This is the Lord; for whom we waited. We will be glad and rejoice in His salvation" (Isaiah 25:9).** God will be revealed, so that every righteous individual will be able to say: This is our God, as though they were pointing at Him with a finger.

17.Chasam Sofer

יש לפרש דבריהם, דהנה הצדיקים משונים זה מזה במעשיהם, דכל אחד אזיל לשיטתו בעבודת ה', אך אם כוונתם לש"ש הכל הולך אל מקום אחד. עוד יש להקדים, מי שרוצה לעשות עיגול מכוון היטב, עושה מעגל ובאמצעותו נקודה ועושה קוין מסביב ומושך אותם לנקודה האמצעית, ואם כולם שוין יודע שהעיגול הוא מכוון, כמו"כ התאומים כשהם דבקים הוא שלם במילואו, אבל בהפרדם כל אחד הוא חסר